

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De SS. Firmatio Diacono, Ejusque Sorore Flavia Seu Flaviana Virg.
Autissiodori in Gallia. Sylloge.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A bile, sicque hoc a præcedentibus matribus traditum, narrare illic solent subtiliter juniores, quæ nunc sunt sanctimoniales virgines, ac si illo in tempore huic tam grandi miraculo et ipsæ adfuissent.

ANNOTATA.

a *Primus codex Carnot. in laudata editione habet: Quod mihi personarum civium fidelium. Sed de fide et auctoritate hujus narrationis actum satis est in Commentario num. 7 et 8.*

b *Nuptiæ tradita videtur S. Galla anno Christi circiter 520 vel 521, atque adeo sub Gothorum in Italia dominantium rege Theodorico.*

c *Nempe, Romæ, ubi S. Gregorius Magnus 4 libros Dialogorum scripsit.*

d *De illustri ejus prosapia adists Commentarium a num. 40.*

e *Contigit adeo mariti ejus, cujus nomen literis proditum non invenit, obitus intra annum 520 et annum 523, quo tempore S. Fulgentius in Sardinia etiam exsulabat. Consule Commentarium num. 20 et superius lit. b.*

f *Videtur S. Gregorius alludere ad verba S. Fulgentii in sua ad Gallam viduam Epistola. Vide Comment. num. 44 sub finem.*

g *Id est, corporis constitutio; vulgus complexionem vocat.*

h *De calidioribus et sicciorebus in humano corpore humoribus, quatenus ad productionem barbæ faciunt, consule Gorraum Definit. Medic. verbo Πικρῶν aliosque medicos.*

i *Quo sensu particula illa mox hic sumi possit et debeat, disputatum vide a num. 47.*

k *Teste S. Fulgentio, consulis filius is fuit et ipse consul; sed an honorarius tantum, an solummodo designatus, an vero ordinarius fuerit aliquo tempore, aut per annum integrum, cum de nomine illius non constet, quis definiat?*

l *Beccensis codex, in laudata supra editione Operum S. Gregorii memoratus, ita refert: Ad omnipotentis Dei obsequium in ecclesia beati Petri Apostoli se convertit. ibique multis annis*

simplici corde, orationi dedita etc. Hinc tamen monastica vita S. Gallæ negari non potest. Nam etsi his verbis hæc disserte ibi non exprimitur, ex iis tamen, quæ S. Gregorius in fine hujus cap. 13 narrat, manifeste patet, eam in monasterio aliquo in simplicitate cordis Deo servisse.

m *De his actum est num. 21 et 47, quos proin si lubet, adi.*

n *Notum morbi genus, cujus duplicem speciem medici distinguunt; Quidam enim cancri, inquit Gorraeus verbo Καρκίνος, sine ulcere, quidam cum ulcere consistunt: qui sine ulcere sunt, a veteribus OCCULTI fuere appellati... Cancrer autem ulceratus assidue erodit nec sisti potest et saniem pessimam teterrimamque exsudat.*

o *Acta ejus apud nos exstant tom. V Junii et tom. VII in Supplemento Addendorum.*

p *Tametsi Salustio in Catil. audentia fortitudinis sit, audacia vero temeritatis; hic tamen audacia in partem bonam sumitur, videlicet pro sancta quadam fiducia et securitate, qua Apostolorum Principem sibi apparentem libere alloqui non timuit.*

q *De hac sancta moniali vide tom. II Maii pag. 107.*

r *Quænam illa fuerit, frustra quis divinaverit.*

s *Re ipsa hæc prædicto tempore illam secuta est. Sed an die 6 Maii, quo in Romano Martyrologio S. Benedicta annuntiat, ex antiquorum testimonio compertum non est. Consule num. 2.*

t *Hinc patet, quam antiquus ille mos sit, ut monialium præfecta vel abbatissa nomine matris vocetur.*

u *Jussa, id est, prædicta seu prænunciata.*

x *Hinc manifeste sequeretur, S. Gallam die 6 Aprilis obiisse, si antiquorum auctoritate certum esset S. Benedictam die 6 Maii ad Superos transiisse.*

y *Scribebat hæc S. Gregorius anno 593 vel 594, uti diximus num. 8.*

z *Editores novissimi Operum S. Gregorii Magni notant hic, etiam nomine matrum venire sanctimoniales, maxime eas, quæ præfectæ ætatis sunt.*

C **DE SS. FIRMATO DIACONO, EJUSQUE SORORE**
F
FLAVIA SEU FLAVIANA VIRG.

AUTISSIODORI IN GALLIA.

SYLLOGE.

SECCULO FORTE V
AUT VI.
Sancti hodie
Hieronymia-
nis

Omnia majora apud Florentinum Hieronymiana apographa S. Firmatum diaconum, hujusque sanctam sororem Flavianam seu Flavianam Autissiodori, quæ episcopalis sub archiepiscopo Senonensi, ducatu Burgundiæ annexa, Galliarum ad Icaunam fluvium civitas est, hodie consignant. Et Lucense quidem, cui Blumanum, utpote nullam hic lectionem variantem habens, ad annum Octobris Tomus III.

sim consonat, hisce sequentibus verbis, Et in Gallia civitate Autissiodoro depositio sanctorum germanorum Firmati diaconi et Flavianæ virginis Deo sacratæ, id præstat: verum Corbeïense, utut Lucensi etiam satis congruat, initio tamen Et in Gallia civitate, in fine Deo sacratæ omittit, quod pariter facit Antverpiense seu Epternacense, omittens præterea vocem depositio, Sanctosque nec germanos appellans, nec Flavianam, sed Flavianam more alibi adhuc usurpato scribens.

AUCTORE
C. B.

bens. Ad diffusiora hæc Hieronymiana Florentini apographa addi etiam potest et contractioribus apud nos tom. VII Julii Labbeum, quod, quamquam, omisso insuper ad Firmati nomen diaconi titulo, S. Firmatum, sanctamque virginem Flavianam (ita enim, quod et nonnullis aliis Fastis sacris codicibusque Hieronymianis commune est, pro Flavia seu Flaviana efformat) brevissime annuntiet, Sanctis tamen Faustum et Pelagium adjungit. Atque id ipsum etiam faciunt apud nos loco cit. Augustanum monasterii S. Udalrici, et apud Dacherium Spicilegii, quod anno 1723 iterata editione prodit, tom II, pag. 35 Gellonense, quod ad Hieronymianorum classem non inepte reduceris: verum Faustus et Pelagius a Firmato et Flavia, Autissiodorensibus Sanctis, removendi, triaque jam proxime memorata Hieronymiana apographa habentur, in transpositione evidentur corrupta.

et Adoni, si
non puris,

B

2 Ita autumo, tum ex eo, quod tria e majoribus Hieronymianis apographis jam laudatis, Lucense scilicet, Blumanium et Corbeicense, Faustum et Pelagium alibi, quam Autissiodori, expresse signent; tum ex eo, quod et hæc et Antverpiense pariter laudatum, simulque et Ado et Usuardus, qui Martyrologium, sub S. Hieronymi nomine circumferri solitum, ante oculos habuere, solos sanctos Firmatum diaconum et Flavianam seu Flavianam virginem Autissiodori unanimi consensu, verbisque fere iisdem commemorent, uti cuique ex annuntiationum, quas adhibent, collatione manifestum evadet. Nec est, quod opponas, Firmatum et Flavianam ne quidem in Adone puro apud Rosweydam reperiri: præterquam enim quod vel sic, quod jam dictum est, in auctoribus Hieronymianis apographis et Usuardo sat fundatum appareat, Jacobus Mosander, cui præterea tres Adoniani codices, a Dominico Georgio in Præfatione ad Adonem num. 5 delineati, suffragantur, hanc SS. Firmati et Flaviæ seu Flavianæ annuntiationem, veluti Adoni propriam, utpote quam asterisco non notet, in medium profert: Autissiodoro depositio sancti Firmati diaconi et Flavianæ virginis; quod autem Firmati et Flavianæ annuntiationem, a Mosandro his verbis positam, Rosweydam Adoni abjudicaverit, Sollerius in hodierna sua ad Usuardum Observatione idcirco miratur, quod hanc æque ac aliam, qua Placidum, Eutychem et alios triginta apud Siciliam hodie commemorat, ex Hieronymianis una desumere potuerit. Et vero, cum Placidum ejusque socios ex Hieronymianis signet, cur Firmatum et Flavianam omisisset? Diesne forsitan, Firmatum et Flavianam sinceris seu genuinis non esse Hieronymianorum Sanctos, eosque pro additis a Gallico antiquario per Florentinum in hodiernis ad Martyrologium, Hieronymo vulgo adscriptum, Annotationibus haberi? Verum an Florentinus pro suo arbitrio recte hos cæciles, Firmatum scilicet et Flavianam, ex additis a Gallico antiquario agnoscat, loco proxime cit. in dubium etiam revocat Sollerius.

quod hic

3 Et sane non immerito: cum enim (adi in sua ad Usuardum Præfatione num. 22 eundem Sollerium) Martyrologium Hieronymianum fortassis haud citius quam seculo sexto fuerit contextum, occur ab ipso hujus auctore Firmatus et Flavia, qui an ante idem seculum sextum non floruerint, admodum ex dicendis est dubium, commemorari nequiverint? Fateor quidem, non paucos Autissiodorenses Sanctos, ut Florentinus Admonitione sexta prævia alibi que sæpius incul-

cat, additione dumtaxat, a Gallica antiquario D facta, in Martyrologio, Hieronymo vulgo attributo, signatos inveniri; verum cur id vel generatim ad omnes, vel nominatim ad SS. Firmatum et Flavianam debeat extendi? An ex eo forsitan, quod hi Sancti nostri contra Hieronymianorum, que Sanctorum dumtaxat nomen, locum et diem felicitis e viris excessus exprimere solent, apographorum styli paulo prolixius cum adjectis Diaconi, Virginis et Germanorum titulis in diffusioribus Hieronymianis codicibus supra laudatis celebrentur? Verum vel ex sola Hieronymianorum apud Florentinum inspectione quisque haud difficulter deprehendet, genuinis Hieronymianis Sanctis subinde etiam diaconi, presbyteri, episcopi, virginis aliosque similes titulos adungi, ut eo ex capite nihil obstat, quo minus SS. Firmati et Flavianæ annuntiatione vere Hieronymiana habeatur, si non illa paulo prolixior, ex Lucensi apographo num. 1 huc transcripta, saltem alia contractior, ex qua hæc per additionem nata esse possit, in Antverpiensi seu Epternacensi apud Florentinum apographo paucissimis hæc verbis concepta: Autissiodoro Firmati diaconi et Flaviæ virginis.

E

4 Sed ut demus etiam tantisper, Sanctos nostros vere Hieronymianos non esse, nec sic Adoni abjudicandos, evinces. Cum enim negari equidem nequeat, Hieronymianis, Antverpiensi et Blumano apographis, quorum primum sæculi octavi initio, secundum anno 772 exaratum est, ex additione saltem esse inscriptos, quid ni illos Ado, qui medio circiter sæculo nono e Bede Martyrologio, per Florum aucto, codicibus plurimis, uti ipsemet in præfatione innuit, undecumque collectis Martyrologium suum concinnavit, ex iisdem Antverpiensi et Blumano, similibusque Hieronymianis vetusta manu interpolatis apographis potuerit excerpere? Sic Rabanus, quem Adoni prævisse, Bedamque et Florum in conscribendo Martyrologio potissimum adhibuisse, in sua ad Usuardum Præfatione num. 64 et seq. Sollerius docet, eosdem Sanctos nostros, etsi a Beda sive puro, sive Flori opera suppleto, non memoratos, aliunde tamen in suum Martyrologium intulit. Nec est, quod tandem reponas, secum pugnare Sollerium, dum Firmatum et Flavianam, quos Notkerus non memorat, Adoni a Rosweydo abjudicari miratur; etsi enim universim Sanctos a Rosweydo in Appendicem rejectos, simulque tamen et in Usuardo et in Notkero reperlitos, Adoni haud cunctanter posse attribui, in sua ad Usuardum Præfatione num. 154 indicet, non propterea tamen omnes, quos vel Usuardus, vel Notkerus non memorat, Adoni illico idcirco abjudicandos, ibidem etiam statuit, uti Dominicus Geperius in sua ad Adonem Præfatione num. 8 perperam existimasse videtur.

controvertitur.

F

6 Quoquo modo tandem omnia hæc habeant, Firmatus equidem et Flavia Hieronymianis et Adoni, si non puris, auctis saltem, simulque Usuardo puro et Rabano, uti ex jam dictis facile intelliges, hodie sunt inserti. Hisce porro accedunt plures adhuc hagiologi, non quidem, quos classicos vocamus, seu omnium antiquissimi, sed alii, Hagiologii nimirum Franco-Gallici Labbeani auctor, qui et ipse antiquus, parisque aut etiam majoris antiquitatis Autissiodorensis, quod apud Martene tom. VI Veterum Scriptorum a col. 686 usque ad col. 738 exstat, Martyrologii concinnator; quos deinde longa serie excipiunt multo recentiores, nostri scilicet Florarii Ms. auctor, Belinus, Greenus, Molanus, aliique quam

saltem auctis, aliisque Fastis sacris inscribuntur.

A quam plurimi, quorum omnium nomina hic recensere, nedum annuntiationes proferre, operæ pretium non est. Attamen ut has omnes sub uno veluti conspectu studioso lectori exhibeam, Romani equidem hodierni annuntiationem, reliquis omnibus prope ad amissim consonam, huc transferibo. Sic habet: Antisiodori depositio sanctorum germanorum Firmati diaconi et Flavianæ virginis. In Plantiniana Martyrologii Romani editione, anno 1701 facta, Sanctus noster, non Firmatus, sed Firmanus appellatur, sequæ, cur id fiat, nescire, ait in hodierna sua ad Usuardum Observatione Sollerius. Quid si igitur typhotharum dumtaxat sphalma dicitur? Certe Firmatus, uti in ejusdem Martyrologii editionibus, annum 1701 progressis, fuerat, in posteriori anni 1746 editione restituitur.

Flavia pro S. Placidi Benedictini sorore, pro socio Firmatus obtruditur:

B 6 Castellanus, qui Romanum hodiernum, in lingua Gallicam conversum, Martyrologio suo universali inseruit, binis hodie in margine appositis notulis non obscure indicat, in ea sese opinione versari, quæ existimet, S. Placidum martyrem Scitulum, in tribus Hieronymianis majoribus apud Florentinum apographis, quæ hic esse pura, in Commentario, Actis S. Placidi hodie præmisso, num. 4 merito æstimantur, cum Eutychio et triginta sociis anonymis hodie signatum, pro S. Placido, S. Benedicti discipulo, in Dialogis Gregorii Magni memorato, sanctamque virginem nostram Autissiodorensis Flavianam, mutatam in Flaviam, sicuti etiam alias vocatur, pro sorore ejusdem S. Placidi Benedictini in fabulis hujus Actis, sæculo XII demum inventis, obtrudi; quod sane, uti etiam in iisdem S. Firmatum diaconum pro uno e sociis, cum Placido Benedictino passis, venditari, verosimillimum apparet vel ex eo, quod Actorum illorum inventor (ali Commentarium, Actis S. Placidi ad hunc diem præmissum, num. 40) sparsa hinc inde hoc die per Hieronymianos codices martyrum aliorumque Sanctorum, Eutychii videlicet, Victorini, Fausti, sanctorum nostrorum Firmati atque etiam Flaviæ nomina verosimillime corraserit et pro arbitrio Placidi Benedictini sorori, fratribus hospitibusque, una cum illo Messanæ passis, quos nominatenus non norat, affinaerit, præter Eutychium interim, servato etiam, quem Hieronymiana mox laudata, hic eæ dictis pura, Placido suo adjungunt, triginta anonymorum martyrum numero.

C perperam eos duplicat Florentinus.

7 Hinc porro etiam jam consequitur, ut, cum Sancti, quibus aliorum Sanctorum nomina, ex Hieronymianis apographis accepta, affinguntur, hisce utique propterea non censeantur inscripti, necesse non sit, eadem illa, quæ Placidum cum Eutychio dumtaxat et triginta aliis sociis anonymis hodie signant, mutila dicere Hieronymiana apographa, duplicemque Firmatum et Flavianam seu Flaviam, qui in hisce, integritati restituti, locum exigant, distinguere, uti hodie in suis ad Mrl. Hieronymianum Annotationibus facit Florentinus, qui præterea ibidem pro distinctione illa faciendâ vetus Hagiologium Franco-Gallicum Labbei, in quo sanctus noster Diaconus non Firmatus, ut S. Placidi Benedictini in martyrio socius, sed Formatus, Virgoque nostra Autissiodorensis non Flavia, ut S. Placidi Benedictini soror, sed Flavianâ nuncupatur, in argumenti partem perperam adducit. Etsi enim in veteri illo Hagiologio Sancta nostra vocetur Flavianâ, eorumque propterea non est, eam non reque apte vocari Flaviam, cum ita etiam in antiquissimo Anterpiensi apud Florentinum Hieronymiano apographo alibi que vocata

invenitur. Quod autem ad S. Firmatum diaconum pertinet, cum in uno veteri illo Labbei Hagiologio Formatus, in antiquis autem Fastis sacris, supra laudatis, aliisque prope omnibus constanter nominetur Firmatus, ambigendum non videtur, quin e sola librariorum oscitantia ortum sit, ut in Hagiologio Franco-Gallico Formatus vocitetur.

AUCTORE C. B.

8 At vero cur SS. Firmatus diaconus ejusque soror Flavia seu Flaviana, in Hieronymianis, ut jam docui, hodie notati, seorsum a S. Placido Benedictino hic dantur, nec tamen seorsum ab hoc etiam dantur Eutychius, Victorinus et Faustus, in Hieronymianis pariter hodie notati, qui a Placidi Benedictini biographo nomina sua non minus, quam Firmatus diaconus et Flavianâ seu Flavia virgo, nominatenus ignotis S. Placidi in martyrio, Messanæ tolerato, sociis habent afficta, siquæ pro hisce, a quibus nihilominus verosimillime sint diversi, perperam videntur obtrudi? Est sane, cur id non nemini mirum queat accidere: verum dici potest, primo quidem Eutychium, Victorinum et Faustum notos esse et solis Hieronymianis, quorum cum annuntiationes, quibus tres hi Sancti hodie celebrantur, in Commentario de S. Placido Benedictino fuerint transcriptæ, sufficienter simul de illis fuisse ibidem tractatum; quod etiam quærenti cur de ipso saltem S. Placido Hieronymiano, itemque de S. Pelagio, num. 1 et 2 hic memorato, Hieronymianisque hodie pariter inscripto, seorsum non agatur, esto responsum. Accedit, non undeque certum esse, Placidum Benedictinum, Eutychium et Victorinum fratres ejus, Faustumque in martyrio socium a Placido et Eutychio Hieronymiano sociisque triginta anonymis distingui; Firmatum autem diaconum, sororemque ejus Flaviam seu Flavianam a S. Placidi in martyrio socio Firmato sororeque Flavia et in ipso Martyrologio Romano, utpote quod alia hos, alia illos annuntiatione uno eodemque hoc die celebret, sufficienter distingui, et re etiam ipsa omni dubio procul esse distinctos, uti liquet vel eo, quod S. Placidi Benedictini in martyrio socius Firmatus, Flaviaque soror Messanæ in Sicilia, noster autem Firmatus ejusque soror Flavia Autissiodori in Gallia ad Superos felici obitu migrarint.

Cur seorsum ab eodem Placido hie dantur;

E

9 Accedit, S. Placidi Benedictini in martyrio socium sororemque, nominibus affictis, Firmatum et Flaviam vocatos, præterquam quod non, ut Sancti nostri, proximæ cognationis vinculo sese inter fuerint conjuncti, indubie adeptos esse palmam martyrii, quam an etiam obtinuerint noster Firmatus diaconus ejusque soror Flavia seu Flaviana, atmodum est dubium, uti jam nunc ostendo. In plerisque Hieronymianis apographis majoribus, aliisque Fastis sacris supra laudatis vox depositio Sanctorum nostrorum nominibus apponitur, quod confessores eos arguere videtur; etsi enim vox illa, uti Admon. 9 prævia Florentinus recte docet, secundum veteres scriptores ecclesiasticos non incongrue etiam martyribus, eorumque sepulturæ accommodetur, frequentius tamen confessoribus tribuitur seu iis, qui extra persecutionum procèllas in pace obdormierunt. Attamen, cum in Hieronymianis aliisque Fastis sacris hactenus citatis Firmatus et Flavia nec martyres, nec confessores diserte et expresse nuncupentur, sintque, qui utroque hoc titulo in Hieronymianis carent, plerumque martyres, est sane, cur et illi videri queant vitam martyrio finisse. Et vero martyres aperte facit tum antiquius, quod habemus, Autissiodorensis Breviarium, utpote Firmati

an martyrium, ut vult Bargedeus.

F

et

AUCTORE
C. B.

et Flaviae commemorationem, ut martyrum, hodie fieri præcipiens, tum etiam Bargedeus, senatus seu, ut vocant, præsidialis Autissiodorensis assessor: hic enim in Sanctorum Autissiodorensium Calendario, quod contexit, quodque penes nos Ms. exstat, hodie Sanctos nostros verbis Gallicis, Latine a me redditis, ita celebrat: S. Firmatus diaconus Autissiodorensis et S. Flavia ejus soror sanctimonialis Autissiodori primi fuerunt, qui, durante Evrici persecutione, martyrium hoc die sunt passi.

sub Eurico
Visigothorum
rege,

40 Ita ille, ea simul etiam suppeditans, ex quibus, quo circiter tempore Sanctos nostros passos existimet, haud difficulter colligas. Cum enim SS. Felicem et Moderatum Autissiodori ab Evarico seu Eurico, Ariano Gothorum, aut, si mavis, Visigothorum rege, qui, magna Galliarum parte occupata, sævam in Catholicos persecutionem concitavit, martyrio fuisse affectos, ad 1 Julii diem in laudato Calendario etiam scribat, hunc ipsum Euricum, sub quo Sancti nostri subierint martyrium, verbis huc transcriptis indubie designat. Jam vero cum Euricus seu Euricus aut Evaric, seu etiam Eoricus (varie enim a variis

B regis hujus nomen offertur) anno 464, occiso Theodorico fratre, Visigothorum factus sit rex, annoque 485 (ad ad annum 464, num. 2, et ad annum 484, num. 24. Pagium in Criticis) vitam cum morte commutavit, consecrarium sit, ut Bargedeus SS. Firmatum et Flavianam seu Flavianam, quam, a nonnullis martyrologis supra recensitis aliisque Virginem Deo sacram appellatam, ipse sanctimonialem vocat, martyrio e vivis eo temporis spatio, quod inter annum 463 et annum 486 excurrit, fuisse sublatis, velit. Verum scriptor ille nullum plane assertionis, qua Sanctos sub Eurico seu Eurico martyrium subisse ait, vadem in medium adducit, estque recentior, quam ut sola sua auctoritate Firmati et Flaviae martyrium, nedum ipsum etiam hujus tempus, indubitatum possit efficere. Nec, etsi foret antiquior, certam propterea dictis suis hac in re fidem adjungeret: dubium enim est, an Euricus, Visigothorum rex, adeo in Catholicos, quemadmodum Bargedeus putavit, fidei causa passim sæverit, ut ei Sanctorum martyrium sat apte queat attribui.

qui passim
caedibus in
Catholicos sæ-
verisse, non
videtur, sub-
ierint,

C 41 Scribit quidem Historie Francorum lib. II, cap. 25 Gregorius Turonensis, gravem in Galliis persecutionem Evaricem seu Euricum concitasse, homines perversitati suæ non consentientes passim obruncasse, clericos in vincula conjecisse, sacerdotes partim in exilium pepulisse, partim interfecisse, et ecclesiarum aditus spinis obserari jussisse; verum Apollinaris Sidonii ad Basilium episcopum epistolam, e qua hæc sese hausisse, loco cit. ipsemet adjungit, perperam interpretatus est, ut lib. V Rerum Francicarum pag. 239 Valesius, et post hunc Pagius in Criticis ad annum 475, num. 4 recte observant: etenim in epistola laudata, uti hanc vel apud Baronium ad annum 475, num. 23, vel apud Sirmondum Operum variorum tomo I inter Apollinaris Sidonii Epistolas lib. VII, cap. 6 inspicienti patebit, Sidonius dumtaxat scribit, Crocum et Simplicium episcopos relegatos esse, et apud Burdigalenses, Petrocorios ac plerasque alias urbes, in quas Euricus obtinebat imperium, summos sacerdotes morte truncatos, id est, sua morte mortuos, nec ullos in defunctorum locum successores, desertas rusticas parochias, lapsa ecclesiarum culmina, aut, valvarum cardinibus avulsis, basilicarum aditus vepribus obstructos,

eam Catholici status valetudinem occultam appellat, ac Euricum non tam Romanis urbibus, quam legibus Christianis insidiaturum eideri sibi; quæ omnia non indicant, Euricum, quod scripsit Gregorius Turonensis, in Catholicos, Arianae perversitati adversantes, caedibus passim sævisse. Unde fit, ut, dato etiam, quod pariter ad 1 Julii in Calendario cit. affirmat Bargedeus, armis ab Eurico Autissiodorum fuisse subactum, certum propterea, Sanctos nostros sub eo pro fide fuisse necatos, non foret, utque proinde hic scriptor, id asseverans, etsi etiam, quam sit, esset antiquior, indubitatum sibi hac in re fidem haud adjungeret.

42 Jam vero, cum hæc ita habeant, manet non tantum, quidquid etiam scribat Bargedeus, Sanctorum martyrium incertum, verum etiam, quod alioquin sat prope fuisset definitum, ipsum tempus, quo ii, sive martyres, sive confessores, obierint. Dispiciamus ergo, anne id utcumque alio nequeat modo definiri. In Calendario, quod Breviarium Autissiodorensis recentius, anno 1736 excusum, præfert, itemque in Notula, quam Martyrologium Parisiense, anno 1727 editum, hodie sibi habet in margine adjectam, SS. Firmatus et Flavia sæculo v aut vi e vivis abiisse signantur: verum, quo fundamento? Kalendarii et Notulae auctores, qui temporis emortualis, ita a se lato saltem modo Sanctis nostris assignati, rationem non addunt, verosimiliter crediderint, Firmatum et Flavianam Hieronymianis, uti ex dictis putavit Florentinus, a Gallico antiquario dumtaxat esse adjectos, hincque eos ante sæculum v, utpote quos alioquin Hieronymiano Martyrologio puro, aut ipso forsitan sæc. v aut sequenti confecto, inserendos fuisse, existimarent, e vivis ad Superos migrasse, intulerint. Adhæc cum eisdem antiquissimis Hieronymianis, Epternacensi et Blumentano apographis, quorum alterum jam inde a sæculi VIII initio, alterum anno 772 exaratum est, viderent inscriptos, fuerint forsitan, Firmatum et Flavianam in antiquioribus etiam sæculi VII apographis habuisse locum, suspicati, sicque illorum obitum, quem idcirco nec in sæculum VII audebant differre, sub disjunctione vel sæculo v vel vi contigisse, tandem concluderint. Et vero cum Sancti, uti ex jam supra dictis fas est colligere, a Gallico antiquario revera forte dumtaxat sint Martyrologio Hieronymiano adjecti, fuerintque hujus apographis jam inde a sæculo VII forsitan inscripti, non omnino inepte eorum obitus late loquendo sæculo v aut vi innectitur, hincque utrumque hoc sæculum sub disjunctione, adjecta etiam dubitandi particula forte, supra in margine adscripsi.

43 Atque hæc de mortis, quam Sancti obierint, genere et tempore dicta sufficiant, superest, ut nunc pauca certa de eorum in diœcesi Autissiodorensi cultu subjungam. In antiquiori sæculi XVI Autissiodorensi Breviario SS. Firmati et Flaviae commemoratio, ut jam supra innui, hodie præscribitur. Idem etiam fit in recentiori, Autissiodorensi item, Breviario proxime laudato, quod præterea lectionem tertio loco legendam suppeditat, in qua de Sanctis hæc leguntur: Hac die quinta Octobris Autissiodori sepulti sunt sanctus Firmatus diaconus et soror ejus sancta Flavia seu Flaviana, Deo sacra virgo. Reliquiarum hujus Virginis pars quædam ad sanctum Ferreolum in diœcesi Autissiodorensi delata fuit, ubi etiamnum colitur. Hæc præfata lectio: nec alia fidei magis probata vel de ipsis Sanctis vel de eorum apud Autissiodorenses cultu invenire quivi.

Saussayus

quo circiter
tempore vita
functi sint,

E

F

et quo cultu
in diœcesi
Autissiodo-
rensi affician-
tur.

A *Saussayus quidem in Martyrologio suo Gallicano de SS. Firmato et Flavia hodie ita præterea memorat: Autissiodori sanctorum Germanorum Firmati diaconi et Flavianæ virginis Deo sacratæ, qui, pura castitatis et fidei obsequia Christo toto vitæ cursu impendentes, virtutum locupletati meritis ad sempiternæ gloriæ gaudia commigrarunt; verum, cum hæc ex diaconi,*

quo Firmatus functus est, officio, et ex virginis Deo sacratæ qualitate, qua Flavia seu Flaviana eluxit, consecraria fere dumtaxat sint, nihil valde notatu dignum ad suppeditatam hactenus aliunde de Sanctis notitiam superaddit, nec, etsi quid superadderet, fidem faceret, utpote scriptor dumtaxat recentior.

AUCTORE
C. B.

DE S. HIERONYMO EPISCOPO ET CONFESSORE

NIVERNI IN GALLIA.

J. G.

SYLLOGE.

ANNO DCCXVI.
S. Hieronymus, Nivernensis ep., cuius Ecclesiasticus cultus indubius est,

Nivernum, episcopalis Galliarum urbs ad fluvios Ligerim Niverrimque sita, præter inclytos sanctitate præsules, Eoladium, Agricolam, Deodatam, Itherium, Aregium et Euladium, de quibus suis locis in nostro Opere actum est, gloriari merito potest, celesti sibi munere datum etiam fuisse S. Hieronymum nostrum, cujus magnificentia ac pastorali sollicitudine suis non parum splendor accrevit. Quod autem, ut non nemini videri mirum poterit, sancti Præsulis nostri nusquam meminerunt Ado Viennensis et Usuardus, qui eodem sæculo, quo is obiit, satis prorecto, suo Mrll. conscripserunt, in causa, arbitrator, fuit, quod vel necdum anno 858 imo nec anno 875 apud Nivernenses multum vigeret, vel extra horum terminos haud ita explorata omnibus esset Ecclesiastica ejus veneratio. Ut ut sit, non est, cur de legitimo ejus cultu ullatenus nunc ambigamus. Etenim, præter Nivernensis ecclesiæ Breviarium, teste hodierno ejus antistite, sub annum 1450 manu ecaratum, quod Hieronymi nostri festum die 5 Octobris statuit, Ecclesiasticum ejus cultum itidem testatur Michael Cotignonus, Nivernensis canonicus et archipresb., in suo Catalogo historico episcoporum Nivernensium, anno 1616 typis edito, ubi pag. 36, in abbatiæ ecclesiæ Nivernensi S. Martini, in qua et sanctus noster sepultus fuit, exstare sacellum asserit ejus nomini dicatum, sanctasque ejus reliquias in lipsanothea honorifice asserere fidelibusque in veneratione esse, non minus diserte affirmat. In submissa ad me de Sancti cultu gestisque notitia addit humanissimus vir dominus Parmentier, Nivernensis historia, quam primum in lucem edenda, auctor eruditus, in memorata lipsanothea, quæ ex ligno deaurato confecta est, servari Acta elevationis ejus corporis, eamque ab illustrissimo Nivernensi episcopo, Eustachio Dulys bis reseratam rite fuisse, cum nempe hic anno 1615 die 8 Novembris altare princeps parochialis ecclesiæ S. Victoris consecraturus, ex ea desumpsit, quas huic pro more Ecclesiæ insereret sacri corporis reliquias, ac rursus, cum anno 1616 die 9 Octobris sacellum S. Bertrandi in ecclesiâ prioratas B. Mariæ Virginis de Fagia solemniter benediceret.

2 His adde bina auctaria Usuardina, anno 1338, laudato Nivernensi hodierno præsule teste, conscripta, quæ Ecclesiasticæ S. Hieronymi venerationis antiquitatem utcumque ostendunt. In

quique hoc præsertim die in Mrll. celebratur,

utroque enim ad diem 5 Februarii de Antistite nostro, tamquam de indubio Sancto, mentio fit, adjiciturque in unius ex his Auctariis margine dies 5 Octobris, seu quod aliquando, hoc die e vicis excessisse Hieronymus creditus fuerit, seu quod ejus memoria Officio Ecclesiastico eodem die celebrari antiquitus solita sit, ut ex vetusto Nivernensi Breviario supra citato ac Nivernensi Calendario anno 1637 edito, erui quoque potest. Atque hinc martyrologi recentiores, puta Saussayus, Castellanus, Franciscus Giry et auctor Parisiensis Mrll. anno 1727 editi, Sanctum nostrum etiam celebrant die 5 Octobris, et nos pariter tum horum exemplo, tum laudati Breviarii Ms., Nivernensisque Calendarii auctoritate nixi, tametsi resistere videantur Guido Coquillius et Sammarthani fratres, qui festam sancti lucem statuunt diem 8 Octobris, de eo hodie, quantum per instrumentorum inopiam licet, disserere decrevimus. Martyrologorum, quos jam laudavi, uti et Florarii nostri Ms. annuntiationes, propterea quod aliæ præter Sancti nomen dignitatemque nihil singulare referant, aliæ vero, quæ paulo fusiores sunt, veritati undequaque non consonent, hæc transcribere superacaneum duri. Sufficiet adeo pro omnibus his martyrologii Parisiensis annuntiatio, quæ pag. 13 inter Adenda et Emenanda exstat, his verbis concepta: Tertio Nonas Octobris Nivernis sancti Hieronymi episcopi tempore Caroli Magni imperatoris, qui ejus ecclesiæ multa dona contulit. Quæ quam vera sit annuntiatio, ex infra dicendis liquescet.

3 Quod ad sancti Præsulis nostri Acta spectat, illius, haud secus atque aliorum quorundam Nivernensium antistitem, Acta primigenia sinceraque vel nobis invidit obliviosa aut indiligens retustas, vel rapuit bellorum temporumve injuria. Aliud ergo reliquum hic non est, quam ut, quæ sparsim alibi de eo testimonia exstant, in unum colligantur, quibus hic Christiano orbi utcumque innotescat. Id priusquam aggrediar, lubens profiteor, me viro humanissimo, domino Mercier, nunc, cum hæc eduntur, reverendissimo abbati S. Leodegarii Suessionensis, plurimum rursus debere; quippe cujus diligentissima et opera et cura factum est, ut tum illustrissimus D. Joannes Antonius Tinsau de Bellay, Nivern. episcopus hodiernus supra laudatus, tum eruditus supraque memoratus auctor novæ Nivernensis Historiæ conatibus meis aspirarint, ac tandem cum sibi per tempus licuit, dilucidas eruditæque submiserint notitias, quibus quam ante amplexus fueram de Sancti

non sedisse sub Carolo Calvo anno 843, uti Cotignonus alii que voluit,